

Novi sreski i okružni sudovi na teritoriji Apelacionog suda u Skoplju i Velikog suda u Podgorici i stupanje na snagu Kp. na onim pravnim področjima. Banković M.: Psihologija osudjenika. Alagić T.: Zakon o gradskim opštinama o primeni zakona o državnim izvršnim službenicima na gradske policijske službenike. Trenčević S.: Jedan slučaj kontradikcije zakona o sudskim taksama sa pravilnikom o njegovom izvršenju. Popović S.: Da li lice koje učini krivično delo iz §§ 29, 30 i 31 zak. o držanju i nošenju oružja, čini samim tim i krivicu po zak. o taksama iz TBr. 97 i 100, t. 5 pr. prav? — **Policija št. 23—24:** Krasinski N.: Opasno kriminalno stanje. Mijušković M.: Reč-dve o sukobu nadležnosti po novom krivičnom sudskom postupku. Mišić D.: O smislu i ulozi pravosudja. Gajić N.: Pactum reservati dominii. Urošević M.: Jedan osetan nedostatak u zakonu o suzbijanju polnih bolesti. Veljković V.: Delokrug sreskog načelnika po zak. o unutrašnjoj upravi. Živadinović M.: Koližija § 58 Zak. o lovu od 27. IV. 1893 god. i čl. 22 i 31 Zak. o držanju i nošenju oružja. — **Pravosudje št. 11:** Jovanović S.: Potpuna reorganizacija sudova. Fadenheht J.: Običajno pravo u Bugarskom građanskom pravu. Tomović B.: Nasledjivanje materinstva prema naslednom običajnom pravu u Crnoj Gori. Matijević I.: O odgovornosti železnice pri prevozu robe. Vukčević R.: Smisao § 90 meničnog zakona ili: Ko može tražiti amortizaciju menice. Stanoš I.: O amortizaciji mjenica. Jelisavljević S.: Da li je školska opština pravna ličnost? Švarc Lj.: O siromaškom pravu. Vakanjac M.: Još o darivanju bez prave predaje. Maklecov A.: Trializam sankcija u Jugoslovenskom krivičnom pravu. Munda A.: Preiskovalni zapor u postupku zoper mlajše maloletnike. Petrović B.: Saučešće shvaćeno sa gledišta de lege ferenda. Stanojević D.: Procena spornog predmeta od strane tužioca. — **Pravosudje št. 12:** Matanović A.: Dr. Valtazar Bogišić, zakonodavac i državnik. Čulinović F.: Stogodišnjica rođenja Valtazara Bogišića. Georgijev N.: Novi zakoni o sudskoj struci u Bugarskoj. Savković J.: Prizivni sistem našeg građanskog postupka. Matijević I.: O odgovornosti železnice pri prevozu robe. Vukičević V.: Smisao § 90 Mz ili: Ko može tražiti amortizaciju menice? Branković S.: O izvršnosti presuda. Knežević M.: Treba li proširiti nadležnost sudova u imovinsko-pravnim zahtevima. Tanasijević D.: Plaća li se taksa pred izbranim sudovima u deobi zadržara? Nestorović M.: O § 20 Ip. Geljfenbajn L.: Kondemnatorna presuda pri realnom sticaju krivičnog dela. Stefanović Č.: Povodom pitanja postavljenja u pravosudnoj struci. Ilić Lj.: Oko postavljenja u pravosudnoj struci.

Razne vesti.

Osební spomíni na Baltazarja Bogišića ob stoletnici rojstva. V jesenskih mesecih l. 1907. in v pomladnih l. 1908. sem užival čast in srečo, bivati v družbi tega, doslej neprekosenega jugoslovenskega pravnika. Seznanil sem se z njim v Parizu, ko sem mu prinesel z Dunaja pozdrave svojega ondotnega šefa, odv. plem. Kozića; v Pariz sem se podal z ministrsko ustanovo, da popolnim svoje znanje v mednarodnopravnih strokah. Bogišiću to ni bilo všeč; raje bi bil videl, da se lotim proučevanja kakega narodnega pravnega blaga. Sprejel me je izredno ljubeznivo in se zanimal

predvsem za usodo, delanje in nehanje tistih Slovencev, ki so bili njegovi univ. ali fak. kolegi, ko je študiral pravo na Dunaju (leta pred l. 1865). Stanoval je v 17. okr. rue Poisson. Ta ulica je bila krščena po nekem francoskem matematiku, a ljudstvo jo je pričelo izgovarjati tako, kakor da bi ime prihajalo od rib (>ribja ulica<). To je Bogišića toliko ženiralo, da je prosil in dosegel pri magistratu popolnitev uličnega naziva z matematičnim krstnim imenom, in se je ulica odslej imenovala Rue Denis Poisson. Njegovo lastno rodbinsko ime »Bogišić« so pisali po širnem svetu, po katerem je prebival in s katerim je korespondiral, na najrazličnejše načine. To je delalo težave pri vročevanju uradnih spisov, poštnih pošiljk in dr. Nekoč ga pograbi jeza, zbere skupaj kakih petdeset načinov pisave svojega imena, jih predloži pariškemu notarju in da o tem napraviti notarski akt; akt mu je odslej služil kot uspešna legitimacija. Na mnogih večerjah, h katerim me je vabil — bil je samec in se hranil po restavracijah — je rad pripovedoval iz svojega življenja n. pr. kako oprezno je ravnal, preden je sprejel kak umeten pravniški izraz v svoj opšti imovinski zakonik: vrgel ga je najprej med narod in opazoval, ali ga bo narodna govornica sprejela ali odklonila. Ugled, ki si ga je pridobil v svetu z redakcijo tega zakonika, je bil tako velik, da so ga konzultirali tudi Japonci, ko so pripravljali svoj državljanskopravni zakonik (izdan l. 1898.). Poslušali ga pa niso v vsem. Bogišić jim je odsvetoval, da bi kodificirali svoje rodbinsko pravo. Bil je prepričan, da živi ljudstvo lepše rodbinsko življenje, dokler se drži svojih tradicij in religije, nego če izpolnjuje le tiste minimalne dolžnosti, ki jih more predpisati civilni kodeks. Japonci so kljub temu kodificirali rodbinsko pravo, dočim izhajajo Črnogorci še danes brez tega dela zakonodaje. Ko je bil B. črnogorski pravdni minister, je baš prihajal na Cetinje italijanski prestolonaslednik snubit črnogorsko princezinjo. B. je doletela kasneje čast, da se je peljal skupaj z ministrskim predsednikom sklepat v Italijo ženitne pakte. Veliko se je pritoževal B. čez komercializacijo in feminizacijo pariškega družabnega življenja in mi navajal za ta dva očitka najdrastičnejše dokaze. B. ni premenil svojega državljanstva, dasi je bil avstrijski uradnik le nekaj let po dovršitvi univerzitetnega študija, a kasneje vedno živel in deloval v inozemstvu (Rusiji, Črni gori in Franciji). To so mu na avstrijskem dvoru šteli tako v dobro, da so reševali njegove prošnje, da sme nositi od inozemstva mu podeljena številna odlikovanja, vedno brzojavno in, se razume, ugodno. — Začetkom l. 1908. sem moral nenadoma svoje pariške študije pretrgati, ker je umrl moj dunajski šef, in sta me vdova in pisarniško osebje prosili, naj prevzamem osirotelo pisarno. B. se je ob slovesu spomnil dobrodušne, skoro filozofske ruske prislovice, da ni hudega brez dobrega (njet zla bez dobra) in mi čestital k osamosvojitvi, dasi iz žalostnega povoda prezgodnje smrti prijatelja Kozica; še za menoj na Dunaj je poslal neko knjigo kot spomin na pariške sestanke. Že sem menil, da se ne bova več videla, ko se oglasi čez par tednov v moji dunajski pisarni. Pripovedoval mi je, da bi rad še enkrat videl svoj rodni Cavcat in da se je na potu v Dalmacijo ustavil na Dunaju, da sestavi z mojo pomočjo oporoko, za katero potrebuje med drugim dalmatinski občinski red in dr. B. je bil dosti imovit človek, ker je ostal samec in kot samec živel vedno skromno in varčno in včasih tudi srečno spekuliral. Njegova zapuščina je znašala, kolikor sem slučajno zvedel, do 2 milijona v današnjih dinarjih. Na Dunaju je stanoval v hotelu

II. razreda in se tudi hranil, najčehše skupaj z menoj, v restavracijah tega razreda. Skrbno je pazil, da ne zvedo za njegov naslov ekscelence, ki mu je šel kot upokojenemu ministru, ker je vedel, da na Dunaju ta naslov življenje le podraži. Na skupnih sprehodih je izrekal tudi umetniške sodbe; slog votivne cerkve je uvrstil med barbarske. Za oporoko je imel najplemenitejše načrte. Osnovati je nameraval pet ustanov, med njimi eno za dotiranje dalmatinskih deklet ob možitvi. Iz druge ustanove naj bi se zgradil in vzdrževal v Cavtatu občinski dom, a svojega rojaka-slikarja prof. Vl. Bukovca je v oporoki naprosil, naj občinski dom poslika. Koncept oporoke se je silno zavlekel, ker je hotel imeti B. ustanove izdelane do vseh podrobnosti, zlasti tudi njih organizacijo, za kar sva studirala organizacijo dalmatinskih občin, frakcij i. t. d. Ko je bil koncept gotov, mi je sporočil, da hoče sedaj oporoko še v jezikovnem pogledu izboljšati, jo potem lastnoročno na čisto prepisati in podpisati in da bo potoval v to svrhu v Opatijo. Poslovala sva se v drugič in zadnjič. Čez par tednov berem v časopisih, da je dne 24. aprila 1908 umrl, in sicer v bolnici na Reki, kamor se je podal ali iz Opatije ali že na potu tjakaj. Spominjam se, da mi je težil že na Dunaju, da mu otekajo noge, a v svoji neizkušeni nisem vedel, da priča ta pojav za oslabelost srca. Oporoka je ostala — koncept brez predpisane oblike, in je bila B. zapuščina ab intestato prisojena njegovi edini sestri, živeči v Cavtatu. Sprva je izgledala nedovršitev oporoke kot velika škoda, ker so ostale vse ustanove nekreirane, a koncem koncev se je izkazala — za srečo. Do izbruha svetovne vojne bi bile namreč ustanove baš organizirane in aktivirane, a prisilna vojna posojila bi jih bila takoj pozobala, prav tako kakor so naše Gorupove ustanove in neštete druge. Tako pa je sestra-dedinja, enako plemenitega in dobrega srca kakor brat, poznavajoč bratove intencije, pretežno večino podedovane zapuščine porabila za lokalne humanitarne in druge obče koristne namene; ko sem bil leta 1929 v Cavtatu, so mi pripovedovali, da je prispevala k mestnemu vodovodu, novemu tlakovanju, k zidavi cerkve i. t. d. — Hvaležni in na svojega »gospara Balda« ponosni Cavtačani so mu postavili na najlepšem kraju mesta, na obali, dragocen kamnit spomenik. Umetnik je posadil Bogišiča na stol, a stol postavil na precej visok podstavek, tako da gleda pokojnik z višine doli na mesto in na morje. Ta kompozicija poudarja sicer dobro in pravilno veličino pokojnikove osebnosti, a je napravila name vtis neke — majestetičnosti, ki je bila Bogišiču tuja. B. je bil sicer visoke in ravne postave, izredno dostojanstvenega nastopa, sploh ene najlepših vnanjosti, a pri vsem tem čisto demokratskega in ljudomilega ponašanja. Bolje, nego spomenik, nam čuvajo spomin na njegovo vnanjost slike, katerih eno je prinesel za stoletnico rojstva zagrebški Svijet (na njej so vidni tudi Bogišičevi močni, do zadnjega, kljub starosti 73 let, črni lasje). — Bogišičevo truplo so prepeljali in položili k večnemu počitku na onem znamenitem cavtatskem pokopališču, sredi katerega stoji znani Račičev mavzolej, ki je Meštrovičevo delo. — H koncu naj opozorim mlade slovenske pravne zgodovinarje, da je od B. literarne zapuščine še veliko nepreiskane. Za dostop pa si je treba pridobiti zaupanje čuvarjev (v Cavtatu in Dubrovniku), ker je bilo to zaupanje, kakor so mi pripovedovali, že enkrat zlorabljeno.

Prof. Lapajne.

Kronika društva »Pravnika«. Početkom letošnje predavalne sezone je bilo na sestankih društva »Pravnika« troje predavanj. Predavali so: senator dr. V. Ravnihar »O postanku in razlagi § 160 zakona o nepravdnem postopku (14. decembra 1934), sodnik dr. St. Bajič »O nacionalno-socialističnem delovnem pravu v Nemčiji« (21. decembra 1934) in apelacijski sodnik v pok. dr. A. Stuhec »O problemu kmetijske zaščite«.

Osebnosti. Postavljeni so: za sodnika okrožnega sodišča dr. Lešnik Alojz in dr. Turato Tomo (oba v Mariboru), za starešine sreskih sodišč Kuder Julij (Maribor), dr. Sfiligoj Josip (Cerknica), dr. Muhič Fran (Kozje), Zörer Fran (Marenberg), Ustar Fran (Škofja Loka), Grum Josip (Kamnik), dr. Činkl Karel (žužemberk), za sodnike sreskih sodišč Rebula Mirko (Maribor), dr. Pompe Leo (Laško), dr. Tomišek Teodor (Slovenska Bistrica), Rezelj Josip (Črnomelj), Prohinar Viktor (Gornji grad), dr. Merhar Bogdan (Murska Sobota), Picek Ivan (Marenberg), Šmid Alojz (Slovenjgradec), dr. Finžgar Alojz (Celje), Tražnik Vatroslav (Grocka), dr. Dougan Ivo (Umka), Svetel Viktor (Surdulica), štefanović Ljubomir (Vladičin Han), dr. Leskovic Stane (Kragujevac), Peterca Fran (Trstenik), Ilešič Milivoj (Leskovac), Rupnik Leopold (Kuršumlja), Černič Stanko (Valjevo), Maslov Evgenij (Rekovac), dr. Planinšek Odon (Smederevska Palanka), Pipenbaher Dušan (Ivanjica), dr. Kyovsky Rudolf (Arilje), Gruden Ludvik (Požega), Perovšek Marin (Užice), za sodne pristave Fister Josip (Celje), Rupar Fran (Novo mesto), Golouh Ciril (Ljubljana), Gubenšek Fran (Kočevje), Podboj Josip (Laško). Premeščeni so starešina sreskega sodišča Huter Ivan v Litijo in Cepuder Alfonz v Ribnico, sodniki sreskega sodišča Tominec Milan v Ljubljano, dr. Kežar Mirko v Maribor, Kaucler Anton v Ptuj, Pavlovič Marin v Litijo in Tomc Josip v Kamnik. — Za sreska načelnika sta postavljena Kaki Matej v Metliki in dr. Hrašovec Franc v Slovenjgradu. — Za javne beležnike so postavljeni dr. Ivanšek Franc v Ptuj, škraba Viktor v Ormožu in Ponebšek Janko v Rogatcu. — V pokoj so stopili sreski načelnik Viher Friderik, starešina dr. Lavrenčič Matija, sodnika okrožnega sodišča dr. Förster Vladimir in dr. Dolenc Ščitomir. — Izvrševanju odvetniške prakse sta se odpovedala Ravnikar Aleksander in Erhartič Ivan. — Umrli so rudarski glavar Stergar Vinko, višji fin. svetnik v pok. Milohnoja Ivan, odvetniški kandidat Lenarčič Pavel, dvorni svetnik v pok. Vedernjak Franc, višji fin. svetnik v pok. Ponebšek Janko in starešina sreskega sodišča dr. Kallan France.